TEISINGUMO TEISMO (pirmoji kolegija) SPRENDIMAS

2019 m. liepos 29 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Laisvės, saugumo ir teisingumo erdvė – Bendrijos vizų kodeksas – Reglamentas (EB) Nr. 810/2009 – 5 straipsnis – Valstybė narė, turinti kompetenciją išnagrinėti prašymą išduoti vizą ir priimti sprendimą dėl jo – 8 straipsnis – Atstovavimo susitarimas – 32 straipsnio 3 dalis – Skundas dėl sprendimo atsisakyti išduoti vizą – Valstybė narė, turinti kompetenciją išnagrinėti skundą esant atstovavimo susitarimui – Asmenys, turintys teisę pateikti skundą“

Byloje C-680/17

dėl 2017 m. lapkričio 30 d. *Den Haag, zittingsplaats Utrecht* (Utrechte posėdžiaujantis Hagos apylinkės teismas, Nyderlandai) sprendimu, kurį Teisingumo Teismas gavo 2017 m. gruodžio 5 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

**Sumanan Vethanayagam,**

**Sobitha Sumanan,**

**Kamalaranee Vethanayagam**

prieš

**Minister van Buitenlandse Zaken**

TEISINGUMO TEISMAS (pirmoji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas J.-C. Bonichot, Teisingumo Teismo pirmininko pavaduotoja R. Silva de Lapuerta (pranešėja), teisėjai C. Toader, A. Rosas ir M. Safjan,

generalinė advokatė E. Sharpston,

posėdžio sekretorė M. Ferreira, vyriausioji administratorė,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2018 m. gruodžio 6 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

– S. Vethanayagam, S. Sumanan ir K. Vethanayagam, atstovaujamų advokato J. A. Leijen,

– Nyderlandų vyriausybės, atstovaujamos K. Bulterman ir P. Huurnink,

– Čekijos vyriausybės, atstovaujamos M. Smolek, J. Vláčil, T. Müller ir A. Brabcová,

* Proceso kalba: nyderlandų.

– Danijos vyriausybės, atstovaujamos J. Nymann-Lindegren, M. Wolff ir P. Ngo,

– Estijos vyriausybės, atstovaujamos N. Grünberg,

– Prancūzijos vyriausybės, atstovaujamos D. Colas, E. de Moustier ir E. Armoët,

– Italijos vyriausybės, atstovaujamos G. Palmieri, padedamos *avvocato dello Stato* F. De Luca,

– Lenkijos vyriausybės, atstovaujamos B. Majczyna,

– Europos Parlamento, atstovaujamo G. Corstens, R. van de Westelaken ir O. Hrstková Šolcová,

– Europos Sąjungos Tarybos, atstovaujamos E. Moro ir S. Boelaert,

– Europos Komisijos, atstovaujamos C. Cattabriga, F. Wilman ir G. Wils,

– Šveicarijos vyriausybės, atstovaujamos E. Bichet,

susipažinęs su 2019 m. kovo 28 d. posėdyje pateikta generalinės advokatės išvada,

priima šį

**Sprendimą**

1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 2009 m. liepos 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 810/2009, nustatančio Bendrijos vizų kodeksą (OL L 243, 2009, p. 1), iš dalies pakeisto 2013 m. birželio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) Nr. 610/2013 (OL L 182, 2013, p. 1) (toliau – Vizų kodeksas), 8 straipsnio 4 dalies ir 32 straipsnio 3 dalies išaiškinimo.

2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant Sumanan Vethanayagam, Sobitha Sumanan ir Kamalaranee Vethanayagam ginčą su *Minister van Buitenlandse Zaken* (užsienio reikalų ministras, Nyderlandai, toliau – Nyderlandų užsienio reikalų ministras) dėl prašymų išduoti trumpalaikes vizas S. Vethanayagam ir S. Sumanan atmetimo.

## Teisinis pagrindas

### *Šveicarijos Konfederacijos asociacijos susitarimas dėl Šengeno „acquis“*

3 Europos Sąjungos, Europos Bendrijos ir Šveicarijos Konfederacijos susitarimo dėl Šveicarijos Konfederacijos asociacijos įgyvendinant, taikant ir plėtojant Šengeno *acquis* (OL L 53, 2008, p. 52, toliau – Šveicarijos Konfederacijos asociacijos susitarimas dėl Šengeno *acquis*) aštuntoje ir dešimtoje konstatuojamosiose dalyse nustatyta:

„ĮSITIKINUSIOS, kad Europos Sąjunga ir Šveicarijos Konfederacija turi bendradarbiauti įgyvendinant, praktikoje taikant ir toliau plėtojant Šengeno acquis;

<…>

KADANGI bendradarbiavimas įgyvendinant Šengeno nuostatas remiasi laisvės, demokratijos, teisinės valstybės ir pagarbos žmogaus teisėms principais, kurie buvo paskelbti 1950 m. lapkričio 4 d. Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijoje.“

4 Šveicarijos Konfederacijos asociacijos susitarimo dėl Šengeno *acquis* 1 straipsnio 2 dalyje nustatyta:

„Šiame Susitarime laikantis numatytų procedūrų apibrėžiamos abiejų šalių teisės ir įsipareigojimai.“

5 Šio susitarimo 2 straipsnyje nustatyta:

„1. Šveicarija įgyvendina ir taiko šio Susitarimo A priede išvardytas Šengeno *acquis* nuostatas taip, kaip jas taiko Europos Sąjungos valstybės narės, toliau – valstybės narės.

2. Šveicarija įgyvendina ir taiko šio Susitarimo B priede nurodytas Europos Sąjungos ir Europos bendrijos aktų nuostatas tiek, kiek šios pakeičia [ir (arba)] išplėtoja atitinkamas 1990 m. birželio 19 d. Šengene pasirašytos Konvencijos dėl Šengeno susitarimo dėl laipsniško bendrų sienų kontrolės panaikinimo įgyvendinimo nuostatas arba kai jos yra priimtos remiantis Konvencija.

3. Šveicarija, nepažeisdama 7 straipsnio, taip pat priima, įgyvendina ir taiko Europos Sąjungos [ir] Europos Bendrijos priimtus teisės aktus ir patvirtintas priemones, kurie iš dalies keičia ar papildo A ir B prieduose nurodytas nuostatas [ir] kuriems buvo taikoma šiame Susitarime nustatyta tvarka.“

### *Vizų kodeksas*

6 Vizų kodekso 4, 18, 28, 29 ir 34 konstatuojamosiose dalyse nustatyta:

„(4) Valstybės narės vizų išdavimo tikslu turėtų turėti atstovą ar joms turėtų būti atstovaujama visose trečiosiose šalyse, kurių piliečiams taikomi vizų reikalavimai. Valstybės narės, neturinčios savo konsulato atitinkamoje trečiojoje šalyje ar atitinkamos trečiosios šalies tam tikroje dalyje, turėtų stengtis sudaryti susitarimus dėl atstovavimo siekiant išvengti, jog prašymą išduoti vizą pateikiantiems asmenims būtų pernelyg sunku pasiekti konsulatus.

<…>

(18) Bendradarbiavimas Šengeno klausimais vietos lygiu turi lemiam[ą] svarb[ą] suderintam bendros vizų politikos taikymui ir tinkamam su migracija ir (arba) saugumu susijusios rizikos vertinimui. Atsižvelgiant į vietos aplinkybių skirtumus, turėtų būti įvertintas tam tikrų teisės aktų nuostatų taikymas valstybių narių diplomatinių atstovybių ir konsulinių įstaigų veikloje įvairiose vietose, siekiant užtikrinti suderintą teisinių nuostatų taikymą, [kad] būtų užkirstas kelias palankiausių vizų išdavimo sąlygų paieškai ir skirtingų sąlygų taikymui prašymą išduoti vizą pateikiantiems asmenims.

<…>

(28) Šio reglamento tikslų, t. y. nustatyti procedūras ir sąlygas, taikomas išduodant vizas vykti tranzitu per valstybių narių teritoriją arba numatomam buvimui jose <…>, valstybės narės negali deramai pasiekti, o Bendrija gali juos pasiekti geriau, pagal Sutarties 5 straipsnyje nustatytą subsidiarumo principą Bendrija gali patvirtinti priemones. Pagal tame straipsnyje nustatytą proporcingumo principą šiuo reglamentu neviršijama to, kas būtina nurodytam tikslui pasiekti.

(29) Šiuo reglamentu gerbiamos pagrindinės teisės ir laikomasi principų, visų pirma pripažintų Europos Tarybos Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių konvencija ir Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartija.

<…>

(34) Šveicarijos atžvilgiu šiuo reglamentu plėtojamos Šengeno *acquis* nuostatos, kaip apibrėžta [Šveicarijos Konfederacijos asociacijos susitarime dėl Šengeno *acquis*], patenkančios į [1999 m. gegužės 17 d. Tarybos] sprendimo 1999/437/EB [dėl tam tikrų priemonių taikant Europos Sąjungos Tarybos, Islandijos Respublikos ir Norvegijos Karalystės sudarytą susitarimą dėl šių dviejų valstybių asociacijos įgyvendinant, taikant ir plėtojant Šengeno *acquis* (OL L 176, 1999, p. 31; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 1 t., p. 165)], taikant jį kartu su [2008 m. sausio 28 d.] Sprendimo 2008/261/EB [2008/146/EB] dėl to susitarimo sudarymo [(OL L 53, 2008, p. 1)] 3 straipsniu, nurodytą sritį.“

7 Vizų kodekso 1 straipsnis suformuluotas taip:

„Šiuo reglamentu nustatomos procedūros ir sąlygos, taikomos išduodant vizas vykti tranzitu per valstybių narių teritoriją arba numatomam buvimui joje, neviršijančiam 90 dienų per bet kurį 180 dienų laikotarpį.“

8 Šio kodekso 2 straipsnio 2 dalyje nustatyta:

„Šio reglamento tikslais taikomos šios sąvokos:

<…>

2) viza – valstybės narės išduotas leidimas:
   a) vykti tranzitu per valstybių narių teritoriją arba numatomam buvimui joje, kurio bendra trukmė neviršija 90 dienų per bet kurį 180 dienų laikotarpį <…>;
   b) vykti tranzitu per valstybių narių oro uostų tarptautines tranzito zonas;

<…>“

9 Minėto kodekso 4 straipsnio 1 dalyje nustatyta:

„Konsulatai nagrinėja prašymus bei priima sprendimus dėl jų.“

10 To paties kodekso 5 straipsnyje nustatyta:

„1. Valstybė narė, kompetentinga nagrinėti prašymą išduoti vienodą vizą ir priimti sprendimą dėl jo, yra:

a) valstybė narė, kurios teritorija yra vienintelis kelionės tikslas;

<…>

4. Valstybės narės bendradarbiauja siekdamos išvengti situacijų, kai prašymas negali būti nagrinėjamas ir sprendimas dėl jo negali būti priimamas todėl, kad valstybė narė, kuri yra kompetentinga pagal 1–3 dalis, neturi atstovo ir nėra atstovaujama kitos šalies trečiojoje šalyje, kurioje asmuo pateikia prašymą pagal 6 straipsnį.“

11 Vizų kodekso 6 straipsnio „Konsulatų teritorinė kompetencija“ 1 dalyje numatyta:

„Prašymą nagrinėja ir sprendimą dėl jo priima kompetentingos valstybės narės konsulatas, kurio jurisdikcijai priklauso vieta, kurioje teisėtai gyvena prašymą išduoti vizą pateikiantis asmuo.“

12 Šio kodekso 8 straipsnyje, susijusiame su atstovavimo susitarimais, nustatyta:

„1. Valstybė narė gali sutikti atstovauti kitai valstybei narei, kuri yra kompetentinga pagal 5 straipsnį, nagrinėjant prašymus ir išduodant vizas tos valstybės narės vardu. Valstybė narė taip pat gali ribotai atstovauti kitai valstybei narei tik prašymų priėmimo ir biometrinių identifikatorių registravimo tikslais.

2. Atstovaujančiosios valstybės narės konsulatas, numatydamas atsisakyti išduoti vizą, pateikia prašymą atitinkamoms atstovaujamosios valstybės narės valdžios institucijoms, kad jos galėtų priimti galutinį sprendimą dėl prašymo per 23 straipsnio 1, 2 ar 3 dalyse nustatytą terminą.

<…>

4. Atstovaujančioji valstybė narė ir atstovaujamoji valstybė narė sudaro dvišalį susitarimą, kuris apima šiuos aspektus:

a) jame nurodoma tokio atstovavimo trukmė, jei jis tik laikinas, bei nutraukimo procedūra;

b) visų pirma tuo atveju, jei atstovaujamoji valstybė narė turi konsulatą atitinkamoje trečiojoje šalyje, jame gali būti nustatyta, kad atstovaujamoji valstybė suteiks patalpas, personalą ir atliks mokėjimus;

c) jame gali būti nustatyta, kad trečiųjų šalių tam tikrų kategorijų piliečių prašymus atstovaujančioji valstybė narė turi perduoti atstovaujamosios valstybės narės centrinėms valdžios institucijoms išankstiniam konsultavimuisi, kaip numatyta 22 straipsnyje;

d) nukrypstant nuo 2 dalies, jame atstovaujančiosios valstybės narės konsulatui gali būti leidžiama išnagrinėjus prašymą atsisakyti išduoti vizą.

5. Valstybės narės, neturinčios savo konsulato trečiojoje šalyje, stengiasi susitarti dėl atstovavimo tvarkos su valstybėmis narėmis, kurios turi konsulatus toje šalyje.

6. Siekiant užtikrinti, kad dėl blogos transporto infrastruktūros ar didelių atstumų konkrečiame regione ar geografiniame rajone prašymą išduoti vizą pateikiantiems asmenims nebūtų pernelyg sunku pasiekti konsulatą, valstybės narės, neturinčios konsulato tame regione ar zonoje, stengiasi sudaryti susitarimus dėl atstovavimo su valstybėmis narėmis, kurios turi konsulatus tame regione arba rajone.

<…>“

13 Minėto kodekso 32 straipsnio 3 dalyje nustatyta:

„Prašymą išduoti vizą pateikę asmenys, kuriems buvo atsisakyta išduoti vizą, turi teisę pateikti apeliacinį skundą. Apeliaciniai skundai pateikiami prieš valstybę narę, kuri priėmė galutinį sprendimą dėl prašymo, pagal tos valstybės narės teisę. Valstybės narės prašymą išduoti vizą pateikusiems asmenims suteikia informaciją apie apeliacinių skundų teikimo procedūrą, kaip nurodyta VI priede.“

14 Šio kodekso 47 straipsnio 1 dalyje numatyta:

„Valstybių narių centrinės valdžios institucijos ir konsulatai pateikia plačiajai visuomenei visą atitinkamą informaciją, susijusią su prašymu išduoti vizą, ir visų pirma nurodo:

<…>

h) kad nepalankūs sprendimai dėl prašymų turi būti pranešti prašymą išduoti vizą pateikusiam asmeniui, kad tokiuose sprendimuose turi būti nurodytos juos pagrindžiančios priežastys ir kad prašymą išduoti vizą pateikę asmenys, kuriems buvo atsisakyta išduoti vizą, turi teisę pateikti apeliacinį skundą, nurodant informaciją dėl apeliacinio skundo pateikimo procedūros, įskaitant kompetentingą teisinę instanciją bei apeliacinio skundo pateikimo terminus;

<…>“

### *Vizų vadovas*

15 Prašymų išduoti vizą tvarkymo ir išduotų vizų keitimo vadove, nustatytame 2010 m. kovo 19 d. Komisijos sprendimu C(2010)1620 *final*, paaiškinama, kad šiame vizų kodekse ir šiame vadove „valstybės narė“ reiškia visas ES valstybes nares, visiškai įgyvendinančias Šengeno *acquis*, ir asocijuotąsias valstybes, o „valstybių narių teritorija“ reiškia minėtų „valstybių narių“ teritoriją“.

### *Nyderlandų Karalystės ir Šveicarijos Konfederacijos atstovavimo susitarimas*

16 Nyderlandų Karalystės ir Šveicarijos Konfederacijos atstovavimo susitarimas, kuris buvo taikytinas, kai klostėsi šios bylos faktinės aplinkybės, įsigaliojo 2014 m. spalio 1 d. Jame nurodyta, kad Šveicarijos Konfederacija atstovaus Nyderlandų Karalystei dėl visų su Šengeno vizomis susijusių klausimų, be kita ko, Šri Lankoje.

17 Remiantis šio susitarimo 2 punktu, „atstovavimas“ apima, *inter alia*, „atsisakymą, esant reikalui, išduoti vizą, remiantis Vizų kodekso 8 straipsnio 4 dalies d punktu, ir apeliacinių skundų nagrinėjimą, remiantis atstovaujančiosios šalies nacionaline teise (Vizų kodekso 32 straipsnio 3 dalis)“.

## Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

18 S. Vethanayagam ir S. Sumanan, Šri Lankos piliečiai, kurie yra susituokę ir gyvena Šri Lankoje, atskirai 2016 m. rugpjūčio 16 d. pateikė prašymus išduoti trumpalaikes Nyderlandų vizas, siekdami atvykti aplankyti K. Vethanayagam, S. Vethanayagam sesers, turinčios Nyderlandų pilietybę ir gyvenančios Amsterdame (Nyderlandai). Šie prašymai, tarpininkaujant paslaugų teikėjui *VFS Global*, pateikti Šveicarijos konsulatui Kolombe (Šri Lanka) remiantis Nyderlandų Karalystės ir Šveicarijos Konfederacijos atstovavimo susitarimu.

19 2016 m. rugpjūčio 19 d. sprendimais Šveicarijos konsulinės įstaigos, veikiančios Šveicarijos Karalystės vardu, atmetė prašymus išduoti vizas, nes S. Vethanayagam ir S. Sumanan nepateikė įrodymo, kad turi pakankamai pragyvenimo lėšų, reikalingų tiek numatomo buvimo laikotarpiu, tiek siekiant užsitikrinti grįžimą į savo kilmės šalį.

20 S. Vethanayagam ir S. Sumanan apskundė šiuos sprendimus Nyderlandų užsienio reikalų ministrui. 2016 m. rugsėjo 28 d. ministras paskelbė, kad neturi kompetencijos nagrinėti šio skundo.

21 Be to, suinteresuotųjų asmenų Šveicarijos valdžios institucijoms pateikta pretenzija dėl 2016 m. rugpjūčio 19 d. sprendimų buvo atmesta 2016 m. gruodžio 2 d. *Staatssekretariat für Migration* (Valstybės migracijos reikalų sekretoriatas, Šveicarija) sprendimu. *Bundesverwaltungsgericht* (Federalinis administracinis teismas, Šveicarija) atmetė pareiškėjų prašymą leisti nemokamai pasinaudoti procedūra ir atsisakė nagrinėti dėl šio sprendimo pateiktą skundą, nes nebuvo sumokėtas avansas.

22 S. Vethanayagam ir S. Sumanan, taip pat K. Vethanayagam, kaip referencinis asmuo, dėl dviejų pirma minėtų asmenų pateikė *Visadienst* (Nyderlandų vizų tarnyba) naują prašymą išduoti trumpalaikę vizą. Šis prašymas buvo atmestas 2016 m. spalio 18 d. Nyderlandų užsienio reikalų ministro sprendimu.

23 2016 m. lapkričio 23 d. sprendimu Nyderlandų užsienio reikalų ministras atmetė kaip nepriimtiną pareiškėjų pagrindinėje byloje pateiktą pretenziją dėl 2016 m. spalio 18 d. sprendimo.

24 Pareiškėjai pagrindinėje byloje pateikė *Rechtbank den Haag, zittingsplaats Utrecht* (Utrechte posėdžiaujantis Hagos apylinkės teismas, Nyderlandai) ieškinį dėl 2016 m. rugsėjo 28 d. ir 2016 m. lapkričio 23 d. sprendimų, teigdami, kad jų pretenzijas ir prašymus išduoti vizas turi nagrinėti Nyderlandų Karalystė, o Šveicarijos Konfederacija į šią bylą įstojo tik kaip Nyderlandų Karalystės atstovė. Pareiškėjai pagrindinėje byloje mano, kad pagal Sąjungos teisę jie turėjo teisę pateikti prašymus išduoti vizas šalyje, kuri yra pagrindinis jų kelionės tikslas, ir teigia, kad, jeigu reikėtų visiškai pasitikėti kitos valstybės prašymų išduoti vizas pateikimo procedūromis, tai iš principo prieštarautų teisės į veiksmingą teisinę gynybą principui, įtvirtintam Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos (toliau – Chartija) 47 straipsnyje.

25 Nyderlandų užsienio reikalų ministras teigia, kad jis neturi kompetencijos nagrinėti pareiškėjų pagrindinėje byloje prašymų išduoti vizą pagrindinėje byloje.

26 Pirma, pagal Vizų kodekso 8 straipsnio 4 dalį ir šia nuostata grindžiamą susitarimą kompetencija išduoti vizas Šri Lankoje buvo perduota Šveicarijos institucijoms.

27 Antra, kadangi Kolombe esančios Šveicarijos konsulinės įstaigos turi kompetenciją atsisakyti išduoti vizą, pareiškėjai pagrindinėje byloje privalėjo, remdamiesi Vizų kodekso 32 straipsnio 3 dalimi, apskųsti Šveicarijos Konfederaciją kaip valstybę, priėmusią galutinį sprendimą dėl jų prašymų.

28 Trečia, Šri Lankoje gyvenantys trečiųjų šalių piliečiai negali pateikti prašymų išduoti vizą tiesiogiai Nyderlandų vizų tarnybai. Iš tiesų, kadangi Nyderlandų Karalystei Šri Lankoje atstovauja Šveicarijos Konfederacija, tokie prašymai pagal Vizų kodekso 6 straipsnio 1 dalį turi būti pateikiami Šveicarijos konsulinėms įstaigoms.

29 Šiomis aplinkybėmis prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas abejoja dėl Vizų kodekso aiškinimo, kiek tai susiję, visų pirma, su referencinio asmens padėtimi vizų procedūrose, be po, su „atstovavimo“ sąvoka ir, galiausiai, su konsulinės atstovavimo sistemos suderinamumu su Chartijos 47 straipsnyje įtvirtinta teise į veiksmingą teisminę gynybą.

30 Šiomis aplinkybėmis *Rechtbank den Haag, zittingsplaats Utrecht* (Utrechte posėdžiaujantis Hagos apylinkės teismas, Nyderlandai) nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

„1. Ar pagal Vizų kodekso 32 straipsnio 3 dalį referenciniam asmeniui, kaip su pareiškėjų prašymu išduoti vizą susijusiam asmeniui, draudžiama turėti galimybę savo vardu pateikti pretenzijas ir skundą teismui dėl atsisakymo išduoti vizą?

2. Ar Vizų kodekso 8 straipsnio 4 dalyje nustatytas atstovavimas turi būti suprantamas taip, kad kompetencija paliekama (ir) atstovaujamajai valstybei, ar taip, kad visa kompetencija perduodama atstovaujančiajai valstybei, todėl pati atstovaujamoji valstybė nebėra kompetentinga?

3. Jei pagal Vizų kodekso 8 straipsnio 4 dalies d punktą yra galimos abi 2 klausime nurodytos atstovavimo formos, kuri valstybė narė turi būti laikoma valstybe nare, priėmusia Vizų kodekso 32 straipsnio 3 dalyje nurodytą galutinį sprendimą?

4. Ar Vizų kodekso 8 straipsnio 4 dalies ir 32 straipsnio 3 dalies aiškinimas taip, kad prašymus išduoti vizas pateikiantys asmenys skundą dėl sprendimo atmesti jų prašymus gali paduoti tik atstovaujančiosios valstybės narės institucijai ar teismui, o ne atstovaujamajai valstybei narei, kurios vizas prašoma išduoti, yra suderinamas su [Chartijos] 47 straipsnyje įtvirtinta teise į veiksmingą teisminę gynybą? Ar siekiant atsakyti į šį klausimą svarbu tai, kad suteikta teisių gynimo priemonė užtikrintų pareiškėjo teisę būti išklausytam, teisę nagrinėti bylą vienos iš valstybių narių kalba, aplinkybę, kad nebūtų neproporcingai didelės administracinės išlaidos ir teismo žyminiai mokesčiai pretenzijų ir skundų nagrinėjimo procedūrose, ir aplinkybę, kad būtų galimybė gauti finansuojamą teisinę pagalbą, apimančią teisės ir atstovavimo klausimus? Siekiant atsakyti į šį klausimą, atsižvelgiant į valstybės turimą diskreciją vizų režimo klausimais, svarbu išsiaiškinti, ar Šveicarijos teismas yra pakankamai susipažinęs su situacija Nyderlanduose tam, kad galėtų užtikrinti veiksmingą teisminę gynybą?“

## Dėl prejudicinių klausimų

### *Dėl pirmojo klausimo*

31 Savo pirmuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Vizų kodekso 32 straipsnio 3 dalis turi būti aiškinama taip, kad referencinis asmuo gali savo vardu pateikti skundą dėl sprendimo atsisakyti išduoti vizą.

#### *Dėl priimtinumo*

32 Europos Komisija visų pirma ginčija pirmojo prejudicinio klausimo priimtinumą teigdama, kad Nyderlandų teisės aktai netaikomi pagrindinėje byloje, nes šiuo atveju galutinį sprendimą dėl prašymo išduoti vizą priėmė ne Nyderlandų, o Šveicarijos valdžios institucijos.

33 Šiam argumentui negalima pritarti.

34 Viena vertus, pažymėtina, kad valstybės, kurioje pagal Vizų kodekso 32 straipsnio 3 dalį reikia pateikti skundą dėl atsisakymo išduoti vizą, nustatymas yra vienas iš klausimų, dėl kurio pateikiamas šis prašymas priimti prejudicinį sprendimą, todėl į šį klausimą negalima atsakyti nagrinėjant pirmojo prejudicinio klausimo priimtinumą.

35 Kita vertus, šiuo klausimu primintina, kad pagal suformuotą Teisingumo Teismo jurisprudenciją, Teisingumo Teismui ir nacionaliniams teismams bendradarbiaujant pagal SESV 267 straipsnį, tik bylą nagrinėjantis nacionalinis teismas, atsakingas už sprendimo priėmimą, atsižvelgdamas į konkrečias bylos aplinkybes turi įvertinti tai, ar jo sprendimui priimti būtinas prejudicinis sprendimas, ir Teisingumo Teismui pateikiamų klausimų svarbą. Todėl iš principo Teisingumo Teismas turi priimti sprendimą tuo atveju, jei pateikiami klausimai susiję su Sąjungos teisės išaiškinimu (2018 m. gruodžio 4 d. Sprendimo *Minister for Justice and Equality ir Commissioner of An Garda Síochána*, C-378/17, EU:C:2018:979, 26 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

36 Darytina išvada, kad klausimams dėl Sąjungos teisės taikoma svarbos prezumpcija. Teisingumo Teismas gali atsisakyti priimti sprendimą dėl nacionalinio teismo pateikto prejudicinio klausimo, tik jeigu akivaizdu, kad prašomas Sąjungos teisės išaiškinimas visiškai nesusijęs su pagrindinėje byloje nagrinėjamo ginčo aplinkybėmis ar dalyku, jeigu problema hipotetinė arba Teisingumo Teismas neturi informacijos apie faktines ir teisines aplinkybes, būtinas tam, kad naudingai atsakytų į jam pateiktus klausimus (2018 m. gruodžio 4 d. Sprendimo *Minister for Justice and Equality ir Commissioner of An Garda Síochána*, C-378/17, EU:C:2018:979, 27 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

37 Šiuo atveju pirmasis prejudicinis klausimas susijęs su Sąjungos teisės aiškinimu; juo visų pirma siekiama išsiaiškinti, ar referencinis asmuo turi teisę pateikti ieškinį dėl sprendimo, kuriuo atsisakoma išduoti vizą, įgyvendindamas teisių gynimo priemonę pagal Vizų kodekso 32 straipsnio 3 dalį.

38 Be to, nors sprendime dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą pateiktas pakankamas faktinis ir teisinis pagrindas, leidžiantis nustatyti pateikto klausimo apimtį, vis dėlto nėra akivaizdu, kad prašomas pateikti Sąjungos teisės aiškinimas visiškai nesusijęs su pagrindinėje byloje nagrinėjamo ginčo aplinkybėmis ar dalyku arba kad problema yra hipotetinė.

39 Iš tiesų, kaip matyti iš sprendimo priimti prejudicinį sprendimą, K. Vethanayagam – referencinis asmuo, atitinkamai prašymą išduoti vizą pateikusių asmenų sesuo ir svainė, kuri nuolat gyvena Nyderlanduose; ji minėtų asmenų naudai apskundė, kaip, beje, ir jie patys, šį Vizų tarnybos sprendimą atmesti prašymą išduoti vizas.

40 Todėl akivaizdu, kad būtina gauti Teisingumo Teismo atsakymą dėl prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo prašomo išaiškinimo, kad pastarasis teismas galėtų priimti savo sprendimą.

41 Todėl pirmasis prejudicinis klausimas yra priimtinas.

*Dėl esmės*

42 Dėl Vizų kodekso 32 straipsnio 3 dalies aiškinimo reikia priminti, kad pagal suformuotą Teisingumo Teismo jurisprudenciją, susijusią su Sąjungos teisės nuostatų aiškinimu, būtina atsižvelgti ne tik į jų sąlygas, bet ir į kontekstą ir teisės akto, kuriame jos įtvirtintos, tikslus (2018 m. vasario 7 d. Sprendimo *American Express*, C-304/16, EU:C:2018:66, 54 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

43 Pirma, kiek tai susiję su Vizų kodekso 32 straipsnio 3 dalies formuluote, pirmame šios nuostatos sakinyje teigiama, kad „[p]rašymą išduoti vizą pateikę asmenys, kuriems buvo atsisakyta išduoti vizą, turi teisę pateikti apeliacinį skundą“. Iš šios nuostatos formuluotės matyti, kad joje aiškiai suinteresuotam prašymą išduoti vizą pateikiančiam asmeniui pripažįstama teisė pateikti skundą dėl sprendimo atsisakyti išduoti vizą.

44 Šios teisės pripažinimui neprieštarauja tai, kad Vizų kodekso 32 straipsnio 3 dalies antrame sakinyje nustatyta, jog apeliacinis skundas dėl sprendimo atsisakyti išduoti vizą turi būti pateiktas valstybei narei, kuri priėmė galutinį sprendimą „pagal tos valstybės narės nacionalinę teisę“.

45 Šiuo klausimu Teisingumo Teismas jau yra nusprendęs, kad Sąjungos teisės aktų leidėjas leido valstybėms narėms apsispręsti dėl teisių gynimo priemonių, kuriomis gali naudotis prašymą išduoti vizą pateikę asmenys, pobūdžio ir konkrečios jas reglamentuojančios tvarkos (2017 m. gruodžio 13 d. Sprendimo *El Hassani*, C-403/16, EU:C:2017:960, 25 punktas).

46 Darytina išvada, kad nuoroda į valstybių narių nacionalinės teisės aktus yra susijusi tik su procesine tvarka, o asmens, turinčio teisę pateikti apeliacinį skundą, nustatymas yra aiškiai numatytas Vizų kodekso 32 straipsnio 3 dalyje.

47 Antra, šią išvadą patvirtina ir kontekstas, kuriame taikoma Vizų kodekso 32 straipsnio 3 dalis. Šiuo klausimu iš šio kodekso 47 straipsnio 1 dalies h punkto matyti, kad valstybių narių centrinės valdžios institucijos ir konsulatai pateikia plačiajai visuomenei visą atitinkamą informaciją, susijusią su prašymu išduoti vizą, ir visų pirma nurodo visą naudingą informaciją, susijusią su prašymu išduoti vizą, konkrečiai, tai, kad apie sprendimus išduoti vizą turi būti informuojami prašymą išduoti vizą pateikę asmenys ir kad šie asmenys turi teisę pateikti apeliacinį skundą.

48 Be to, kaip matyti iš Vizų kodekso VI priedo, jame nurodyta standartinė forma, kuria remiantis pranešama apie sprendimą atsisakyti išduoti vizą ir nurodomi tokio atsisakymo išduoti vizą, jos panaikinimo ar atšaukimo motyvai, yra skirta prašymą išduoti vizą pateikiančiam asmeniui arba vizos turėtojui. Šioje formoje taip pat pateikiamas pagrindų sąrašas, galintis pagal Vizų kodekso 32 straipsnio 1 dalį pateisinti sprendimą atsisakyti išduoti vizą. Iš to aišku, kad toks sprendimas turi būti motyvuojamas tik priežastimis, konkrečiai susijusiomis su prašymą išduoti vizą pateikiančiu asmeniu.

49 Iš tiesų kompetentinga valdžios institucija formoje, kurią ji turi užpildyti prieš tai nurodžiusi, kad ji, priklausomai nuo atvejo, „išnagrinėjo prašymą išduoti vizas“ arba „išnagrinėjo vizą“, turi konkrečiai pateikti priežastį arba priežastis, pateisinančias atsisakymą išduoti vizą, vizos panaikinimą ar atšaukimą, nurodydama vieną iš vienuolikos formoje nurodytų priežasčių, konkrečiai: prašymą išduoti vizą pateikiantis asmuo pateikia kelionės dokumentą, kuris yra netikras, suklastotas arba padirbtas; prašymą išduoti vizą pateikiantis asmuo nepagrindžia numatomo buvimo tikslo ir sąlygų; prašymą išduoti vizą pateikiantis asmuo nepateikia įrodymų, kad turi pakankamai pragyvenimo lėšų numatomo buvimo laikotarpio trukmei; prašymą išduoti vizą pateikiantis asmuo nepagrindžia, kad valstybių narių teritorijoje jau išbuvo ilgiau nei 90 dienų per 180 dienų laikotarpį turėdamas vienodą vizą arba riboto teritorinio galiojimo vizą; prašymą išduoti vizą pateikiantis asmuo yra asmuo, dėl kurio į antrosios kartos Šengeno informacinę sistemą (SIS) įvestas perspėjimas dėl draudimo atvykti ir apsigyventi; prašymą išduoti vizą pateikiantis asmuo laikomas keliančiu grėsmę kurios nors valstybės narės viešajai tvarkai, vidaus saugumui, visuomenės sveikatai, arba viena ar kelios valstybės narės laiko jį keliančiu grėsmę jos (jų) tarptautiniams santykiams; prašymą išduoti vizą pateikiantis asmuo nepateikia įrodymo, kad turi tinkamą galiojantį sveikatos draudimą kelionės metu, kai to reikalaujama; prašymą išduoti vizą pateikiančio asmens pateikta informacija, siekiant pagrįsti numatomo buvimo tikslus ir sąlygas, yra nepatikima; negalima nustatyti, kad prašymą išduoti vizą pateikęs asmuo ketina išvykti iš valstybių narių teritorijos iki vizos galiojimo laikotarpio pabaigos; prašymą išduoti vizą pateikiantis asmuo nepateikia pakankamai įrodymų, patvirtinančių, kad jis negalėjo prašyti išduoti vizą anksčiau, kad jie pateisintų prašymo išduoti vizą pateikimą pasienyje, ir vizos turėtojas paprašo atšaukti vizą.

50 Todėl iš aplinkybių, kuriomis taikoma Vizų kodekso 32 straipsnio 3 dalis, matyti, kad teisės pateikti apeliacinį skundą dėl sprendimo atsisakyti išduoti vizą turėtojas yra prašymą išduoti vizą pateikiantis asmuo.

51 Trečia, kiek tai susiję su Vizų kodekso tikslais, iš šio kodekso 1 straipsnio, siejamo su jo 18 ir 28 konstatuojamosiomis dalimis, matyti, kad juo siekiama užtikrinti procedūras ir sąlygas, taikomas išduodant vizas vykti tranzitu per valstybių narių teritoriją arba numatomam buvimui jose, neviršijančiam 90 dienų per bet kurį 180 dienų laikotarpį.

52 Šiuo klausimu Vizų kodekso 2 straipsnio 2 dalies a ir b punktuose nustatyta, kad viza – tai valstybės narės išduotas leidimas vykti tranzitu per valstybių narių teritoriją arba būti joje numatytą laiką, kurio bendra trukmė neviršija 90 dienų per bet kurį 180 dienų laikotarpį, arba vykti tranzitu per valstybių narių oro uostų tarptautines tranzito zonas. Taigi iš šio leidimo galima daryti išvadą, kad prašymą išduoti vizą pateikiantis asmuo turi atitinkamas teises.

53 Kadangi Vizų kodekso 32 straipsnio 3 dalyje nurodytu apeliaciniu skundu siekiama iš dalies pakeisti sprendimą atsisakyti išduoti vizą, būtent prašymą išduoti vizą pateikiantis asmuo, kaip šio sprendimo adresatas, yra tiesiogiai ir konkrečiai suinteresuotas pareikšti apeliacinį skundą dėl jo.

54 Ši išvada, atsižvelgiant į 45 dalyje nurodytą jurisprudenciją, nekliudo nustatyti, kad valstybės narės, nustatydamos prašymą išduoti vizą pateikiantiems asmenims prieinamų teisių gynimo priemonių pobūdį ir konkrečią tvarką, leidžia referenciniam asmeniui kartu su prašymą išduoti vizą pateikiančiu asmeniu įstoti į apeliacinio skundo nagrinėjimo procedūrą, numatytą Vizų kodekso 32 straipsnio 3 dalyje.

55 Vis dėlto, atsižvelgiant į tai, kas nuspręsta šio sprendimo 47 punkte, referencinis asmuo gali įstoti į procedūrą ne savarankiškai, o kaip prašymą išduoti vizą pateikiančiam asmeniui pavaldi pagalbinė šalis.

56 Be to, atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, pagal Vizų kodekso 32 straipsnio 3 dalį taip pat nedraudžiama, kad sprendimo atsisakyti išduoti vizą adresatas įgaliotų trečiąją šalį atstovauti jai teismo procese.

57 Atsižvelgiant į visus prieš tai pateiktus svarstymus, į pirmąjį klausimą reikia atsakyti taip, kad Vizų kodekso 32 straipsnio 3 dalis turi būti aiškinama taip, kad pagal ją neleidžiama referenciniam asmeniui savo vardu pateikti apeliacinio skundo dėl sprendimo atsisakyti išduoti vizą.

### *Antrasis ir trečiasis klausimai*

58 Savo antruoju ir trečiuoju klausimais, į kuriuos reikia atsakyti kartu, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Vizų kodekso 8 straipsnio 4 dalies d punktas ir 32 straipsnio 3 dalis turi būti aiškinami taip, kad tais atvejais, kai yra dvišalis atstovavimo susitarimas, pagal kurį atstovaujančiosios valstybės narės konsulinės įstaigos turi įgaliojimus priimti sprendimus dėl atsisakymo išduoti vizą, tos valstybės kompetentingos institucijos priima sprendimus dėl apeliacinių skundų dėl atsisakymo išduoti vizą.

59 Siekiant atsakyti į šiuos klausimus, reikia pažymėti, kad Vizų kodekso III antraštinėje dalyje nustatomos su vizų išdavimo procedūra susijusios normos ir vizų išdavimo sąlygos.

60 Kadangi šios normos susijusios su valstybėmis narėmis, jos taip pat taikomos Šveicarijos Konfederacijai, kaip tai, be kita ko, matyti iš Šveicarijos Konfederacijos asociacijos susitarimo dėl Šengeno *acquis* 2 straipsnio, siejamo su Vizų kodekso 34 konstatuojamąja dalimi.

61 Pirmiausia iš Vizų kodekso 4 straipsnio 1 dalies matyti, kad prašymus išduoti vizas iš principo nagrinėja konsulatai.

62 Be to, kiek tai susiję su valstybe nare, turinčia kompetenciją nagrinėti prašymą išduoti vienodą vizą ir priimti sprendimą dėl tokio prašymo, pagal Vizų kodekso 5 straipsnio 1 dalį tai yra valstybė narė, kurios teritorija yra vienintelė kelionės vieta, arba, jei kelionė susijusi su daugiau nei viena paskirties vieta, tai yra valstybė narė, kurios teritorija yra pagrindinė kelionės (-ių) vieta kelionės ar kelionės tikslo požiūriu, arba, jei pagrindinės kelionės tikslo vietos negalima nustatyti, valstybė narė, kurios išorės siena tokį prašymą pateikęs asmuo ketina atvykti į valstybių narių teritoriją.

63 Be to, kiek tai susiję su konsulatų teritorine kompetencija, iš Vizų kodekso 6 straipsnio 1 dalies matyti, kad prašymai išduoti vizas iš principo turi būti pateikiami kompetentingos valstybės, kurios konsulinėje teritorijoje teisėtai gyvena prašymą pateikiantis asmuo, konsulatui.

64 Vis dėlto iš Vizų kodekso 8 straipsnio 5 ir 6 dalių, siejamų su Vizų kodekso 4 konstatuojamąja dalimi, matyti, kad siekiant išvengti pernelyg didelių sunkumų, kurių iškiltų prašymą išduoti vizą teikiantiems asmenims vykstant į konsulatus, valstybės narės turėtų stengtis sudaryti atstovavimo susitarimus.

65 Šiuo tikslu pagal 8 straipsnį valstybės narės gali sudaryti dvišalius susitarimus, pagal kuriuos viena valstybė narė sutinka atstovauti kitai valstybei narei priimant sprendimus dėl prašymų išduoti vizas.

66 Pažymėtina, kad šiame 8 straipsnyje, kiek tai susiję su atstovavimo apimtimi, numatomi skirtingi atvejai, atsižvelgiant į numatomą priimti sprendimą dėl prašymo išduoti vizą ir atstovavimo susitarimo sąlygas.

67 Viena vertus, tuo atveju, kai ketinama patenkinti prašymą išduoti vizą, Vizų kodekso 8 straipsnio 1 dalyje nurodyta, kad „[v]alstybė narė gali sutikti atstovauti kitai valstybei narei, kuri yra kompetentinga pagal 5 straipsnį, nagrinėjant prašymus ir išduodant vizas tos valstybės narės vardu“, ir priduriama, kad „[v]alstybė narė taip pat gali ribotai atstovauti kitai valstybei narei tik prašymų priėmimo ir biometrinių identifikatorių registravimo tikslais.“

68 Todėl vizų išdavimo atveju Vizų kodekso 8 straipsnio 1 dalyje numatomas dviejų lygmenų atstovavimas: pirmuoju lygmeniu užtikrinamas tikrinimas ir vizos išdavimas, o antruoju, labiau ribotu, – apsiribojama prašymų priėmimu.

69 Kita vertus, tuo atveju, kai numatoma nuspręsti atsisakyti išduoti vizą, Vizų kodekso 8 straipsnyje taip pat yra nurodyti du skirtingi atstovavimo lygiai: pirmas – bendrasis, antras – specialusis.

70 Dėl bendrojo atstovavimo lygio Vizų kodekso 8 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad atstovaujančiosios valstybės narės konsulatas, numatydamas atsisakyti išduoti vizą, perduoda prašymą atitinkamoms atstovaujamosios valstybės narės valdžios institucijoms, kad jos galėtų priimti galutinį sprendimą dėl šio prašymo.

71 Dėl specialiojo atstovavimo lygio minėto kodekso 8 straipsnio 4 dalies d punkte nustatyta, kad, nukrypstant nuo bendros taisyklės, pagal dviejų valstybių narių dvišalį atstovavimo susitarimą atstovaujančiosios valstybės narės konsulatui, išnagrinėjus prašymą, gali būti leista atsisakyti išduoti vizą.

72 Kitaip tariant, kai valstybė narė, veikdama kaip atstovė, mano, kad reikia atmesti prašymą išduoti vizą, jeigu jokia dvišalio atstovavimo susitarimo nuostata to nedraudžia, ji perduoda tą prašymą atstovaujamosios valstybės narės valdžios institucijoms. Pareiga priimti galutinį sprendimą atitenka šioms institucijoms. Kita vertus, atstovaujančiosios valstybės narės valdžios institucijos turi atmesti prašymą išduoti vizą priimdamos galutinį sprendimą, kai tai numatyta dvišaliame atstovavimo susitarime.

73 Todėl tiek, kiek Vizų kodekso 32 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad apeliaciniai skundai dėl sprendimo atsisakyti išduoti vizą yra pateikiami prieš valstybę narę, kuri priėmė galutinį sprendimą dėl tokio prašymo, valstybės, turinčios kompetenciją priimti galutinį sprendimą, ir valstybės, prieš kurią turi būti pareikštas skundas, nustatymas priklauso nuo dviejų valstybių narių atstovavimo susitarimo sąlygų, jeigu toks susitarimas buvo sudarytas.

74 Šiuo atveju, kadangi Nyderlandų Karalystės teritorija yra vienintelis pareiškėjų pagrindinėje byloje kelionės tikslas, nesant atstovavimo susitarimo, prašymai išduoti vizas pagal Vizų kodekso 5 ir 6 straipsnius turėjo būti pateikti tos valstybės narės konsulatui Šri Lankoje. Vis dėlto iš prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad, kadangi Nyderlandų Karalystė neturi savo konsulato šioje šalyje, jie 2014 m. spalio 1 d. su Šveicarijos Konfederacija sudarė atstovavimo susitarimą. Tai leido pareiškėjams pagrindinėje byloje pateikti prašymus išduoti trumpalaikes Nyderlandų vizas (Šengeno viza) Šveicarijos konsulatui Kolombe.

75 Šiame susitarime numatyta, kad, kai Šveicarijos Konfederacija atstovauja Nyderlandų Karalystei, ji gali „atsisakyti, esant reikalui, išduoti vizą, remdamasi Vizų kodekso 8 straipsnio 4 dalies d punktu, ir „nagrinėti skundus, remdamasi atstovaujančiosios šalies nacionaline teise“.

76 Todėl, kadangi remiantis minėtu atstovavimo susitarimu Šveicarijos Konfederacija yra kompetentinga priimti galutinį sprendimą dėl pareiškėjų pagrindinėje byloje pateiktų prašymų išduoti trumpalaikes Nyderlandų vizas (Šengeno viza) pagrindinėje byloje, ši pirmoji valstybė taip pat yra kompetentinga išnagrinėti pagal Vizų kodekso 32 straipsnio 3 dalį pateiktus apeliacinius skundus dėl šių sprendimų atsisakyti išduoti vizas.

77 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į antrąjį ir trečiąjį klausimus reikia atsakyti, kad Vizų kodekso 8 straipsnio 4 dalies d punktas ir 32 straipsnio 3 dalis turi būti aiškinami taip, kad tais atvejais, kai sudarytas dvišalis atstovavimo susitarimas, pagal kurį atstovaujančiosios valstybės narės konsulinėms įstaigoms suteikiami įgaliojimai priimti sprendimus dėl atsisakymo išduoti vizą, tos valstybės narės kompetentingos institucijos priima sprendimus dėl apeliacinių skundų dėl atsisakymo išduoti vizą.

***Dėl ketvirtojo klausimo***

78 Savo ketvirtuoju klausimu nacionalinis teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Vizų kodekso 8 straipsnio 4 dalies d punktas ir 32 straipsnio 3 dalis, pagal kuriuos atstovaujančiajai valstybei turi būti pareikštas apeliacinis skundas dėl sprendimo atsisakyti išduoti vizą, atitinka pagrindinę teisę į veiksmingą teisminę gynybą.

79 Šiuo klausimu pažymėtina, kad Vizų kodekso nuostatos, įskaitant teisę pateikti apeliacinį skundą, numatytą šio kodekso 32 straipsnio 3 dalyje, turi būti aiškinamos, kaip matyti iš šio kodekso 29 konstatuojamosios dalies, gerbiant pagrindines teises ir laikantis principų, visų pirma pripažintų Europos Tarybos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių konvencijoje, pasirašytoje 1950 m. lapkričio 4 d. Romoje, (toliau – EŽTK) ir Chartijoje.

80 Sąjungos teisėje teisės subjektams numatytų teisių veiksmingos teisminės gynybos principas, į kurį daroma nuoroda ESS 19 straipsnio 1 dalies antroje pastraipoje, yra bendrasis Sąjungos teisės principas, kylantis iš valstybėms narėms bendrų konstitucinių tradicijų, kuris yra įtvirtintas EŽTK 6 ir 13 straipsniuose ir patvirtintas Chartijos 47 straipsnyje (2018 m. vasario 27 d. Sprendimo *Associação Sindical dos Juízes Portugueses*, C-64/16, EU:C:2018:117, 35 punktą).

81 Atsižvelgiant į konkretų Vizų kodekso 32 straipsnio 3 dalies taikymo kontekstą, kiekviena valstybė narė turi užtikrinti pagarbą pagrindinėms laisvėms, visų pirma veiksmingą teisių gynybą, nustatydama sprendimų atsisakyti išduoti vizą apskundimo procedūros pobūdį ir tvarką, laikantis lygiavertiškumo ir veiksmingumo principų (šiuo klausimu žr. 2017 m. gruodžio 13 d. Sprendimo *El Hassani*, C-403/16, EU:C:2017:960, 25 ir 42 punktus).

82 Todėl nesvarbu, ar valstybė, prieš kurią turi būti pateikiamas skundas dėl sprendimo atsisakyti išduoti vizą, atsižvelgiant į atstovavimo susitarimo sąlygas, būtų atstovaujančioji valstybė, ar atstovaujamoji valstybė, turi būti užtikrinamas pagrindinių teisių, visų pirma prašymą išduoti vizą pateikiančių asmenų teisės į veiksmingą teisminę gynybą, laikymasis.

83 Konkrečiai kalbant, tai, kad atstovaujančioji valstybė priėmė galutinį sprendimą atsisakyti išduoti vizą, kaip yra nagrinėjamoje pagrindinėje byloje, neturi poveikio pareigai gerbti tokią teisę.

84 Šiuo klausimu, kaip nustatyta Vizų kodekso 34 konstatuojamojoje dalyje, šiuo kodeksu plėtojamos Šengeno *acquis* nuostatos, kaip apibrėžta Šveicarijos Konfederacijos asociacijos susitarime dėl Šengeno *acquis*, patenkančios į Sprendimo 1999/437 1 straipsnio B punkto, taikomo kartu su Sprendimo 2008/146 3 straipsniu, nurodytą sritį.

85 Pagal šį kodeksą Šveicarijos Konfederacija gali išduoti vienodas vizas, galiojančias visoje Šengeno erdvėje.

86 Taigi, nors Šveicarijos Konfederacija nėra Sąjungos valstybe narė, tačiau ji yra ne tik Europos Tarybos narė nuo 1963 m. gegužės 6 d., EŽTK šalis, bet ir, dar svarbiau, asocijuotoji valstybė pagal Šveicarijos Konfederacijos asociacijos susitarimą dėl Šengeno *acquis*, kurio 10 konstatuojamojoje dalyje numatyta, jog „bendradarbiavimas įgyvendinant Šengeno nuostatas remiasi laisvės, demokratijos, teisinės valstybės ir pagarbos žmogaus teisėms principais, kurie buvo paskelbti [visų pirma užtikrinami] [EŽTK]“.

87 Be to, Šveicarijos Konfederacijos asociacijos susitarimu dėl Šengeno *acquis*, kaip matyti iš jo 1 straipsnio 2 dalies, sukuriamos abipusės teisės ir įsipareigojimai, todėl Šveicarijos Konfederacija, kaip numatyta to susitarimo 2 straipsnyje, turi įgyvendinti visas Šengeno *acquis* nuostatas, laikydamasi jame nustatytų procedūrų.

88 Atsižvelgiant į šiuos svarstymus, į ketvirtąjį klausimą reikia atsakyti, kad Vizų kodekso 8 straipsnio 4 dalies d punkto ir 32 straipsnio 3 dalies aiškinimas, pagal kurį skundas dėl sprendimo atsisakyti išduoti vizą turi būti pateikiamas atstovaujančiajai valstybei, atitinka pagrindinę teisę į veiksmingą teisminę gynybą.

## Dėl bylinėjimosi išlaidų

89 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (pirmoji kolegija) nusprendžia:

1. **Pagal 2009 m. liepos 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 810/2009, nustatančio Bendrijos vizų kodeksą, iš dalies pakeisto 2013 m. birželio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) Nr. 610/2013, 32 straipsnio 3 dalį reikia aiškinti taip, kad pagal ją neleidžiama referenciniam asmeniui savo vardu pateikti apeliacinio skundo dėl sprendimo atsisakyti išduoti vizą.**

2. **Reglamento Nr. 810/2009, iš dalies pakeisto Reglamentu Nr. 610/2013, 8 straipsnio 4 dalies d punktą ir 32 straipsnio 3 dalį reikia aiškinti taip, kad tais atvejais, kai sudarytas dvišalis atstovavimo susitarimas, pagal kurį atstovaujančiosios valstybės narės konsulinėms įstaigoms suteikiami įgaliojimai priimti sprendimus dėl atsisakymo išduoti vizą, tos valstybės narės kompetentingos institucijos priima sprendimus dėl apeliacinių skundų, pateiktų dėl sprendimo atsisakyti išduoti vizą.**

3. **Bendras Reglamento Nr. 810/2009, iš dalies pakeisto Reglamentu Nr. 610/2013, 8 straipsnio 4 dalies d punkto ir 32 straipsnio 3 dalies aiškinimas, pagal kurį apeliacinis skundas dėl sprendimo atsisakyti išduoti vizą turi būti pateikiamas atstovaujančiajai valstybei, atitinka pagrindinę teisę į veiksmingą teisminę gynybą.**

Parašai.